

שו"ת סיכום הדף היומי

מ"ל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מ"ל או לפקס.

יבמות - כ"ז

1. היכן מצינו ששמואל מצריך את החליצה המשובחת?

- א. שני אחים הנשואים שתי אחיות, ונפלו עם צרותיהן ליבום לפני האח השלישי - אם חלץ לאחיות לא נפטרו הצרות, [צרת אחות זקוקתו] - שזיקתן חזקה יותר משל האחיות, וכיון שכך אף חליצתן משובחת יותר ולא נפטרת.
- ב. שני אחים, מת ראובן, ונפלו שתי נשותיו לשמעון. אם נתן גט לאחת מהן, שתיהן אסורות להתייבם וצריכות חליצה. אם חלץ תחילה לבעלת הגט שזיקתה חלשה יותר, לא נפטרה צרתה. וכן במקרה שעשה מאמר באחת מהן, חליצתה נחשבת 'גרועה' כיון שתזדקק עדיין לגט.

2. שמואל: שלש אחיות שנפלו לפני שני אחיו, אחד חולץ לכולן - וקשה: לאחר שחלץ ראובן לראשונה, השניה 'אחות חלוצתו' ועדיף ששמעון יחלוץ לה?

- א. כולן הכוונה - רובן, ואכן שמעון חולץ לשניה, וכשנפלת השלישית, ראובן יכול לחזור ולחלוץ, שלשניהם, אחות חלוצתו היא.
- ב. כולן ממש - ואף ששמואל עצמו פסק שצריך את החליצה המשובחת היינו לצרות, אבל ליבמה עצמה, אפשר בחליצה הגרועה.

3. במקרה א' שלמדנו [שאלה 1, אות א'] הוסיף שמואל שחליצת צרות, כן תועיל לפטור את האחיות. מדוע חליצה לצרת אחות זקוקתו משובחת יותר?

- א. כוונת שמואל למ"ד 'אין זיקה' - כיון שאין האחיות באיסור 'אחות זקוקתו' אף צרותיהן אינן ערוה. והקשו: א"כ, אף האחיות אינן 'אחות אשה' [אחות זקוקתו] ומדוע חליצתן גרועה ואינה פוטרת צרותיהן. ובשלמא החליצה לאחות השניה [רחל] גרועה, כיון שהיא כבר 'אחות חלוצתו' ולכן לא פוטרת צרתה, אבל חליצת הראשונה, מדוע שלא תפטור את צרתה. ואין לתרץ שאכן כוונת שמואל רק לצרת רחל שאינה נפטרת, כיון שלא יתיישב עם הסיפא - [שע"י חליצת צרת רחל, נפטרת רחל].
- ב. כוונת שמואל: אם חלץ תחילה ללאה - כשיחלוץ לזוג השני, לא יושלם ההיתר אפילו בחליצת צרת רחל, כיון שאסור הוא אף בצרת אחות חלוצתו. אבל אם חלץ תחילה לצרת לאה - יוכל להתיר את הזוג השני אפילו ע"י חליצת רחל בלבד, כיון שהיא מותרת להתייבם לו.
- ג. רב אשי: באמת הביאור כפשוטו. והטעם שחליצת הצרות משובחת - כיון שאין הזיקה חזקה כ"כ להחשיב 'צרת אחות זקוקתו' כ'אחות זקוקתו'. ומצינו ברייתא הפוסקת הלכות אלו ואין להוכיח ממנה כפירוש רב אשי, אלא היא כבית שמאי שמתירים כל 'צרת ערוה', ואעפ"כ לא שנינו שמואל להן לייבם כיון שהברייתא כרבי יוחנן בן נורי, שאמר: בואו ונתקן להם לצרות, שיהיו חולצות ולא מתייבמות. לצאת ידי שתי השיטות לאחר ימי ר' יוחנן בן נורי תקנו כהצעתו.

4. שתי נשים מאח אחד שנפלו ליבום לפני אחיו, לאחת נתן גט ולשניה עשה מאמר. מי מהן עדיפה לחליצה?

הגמרא הסתפקה - מצד אחד בעלת הגט עדיפה - כיון שכבר התחיל להפקיע זיקתה. מצד שני בעלת מאמר עדיפה - כיון שקרובה היא לביאה. פשט רב אשי, מהברייתא: אף ר"ג שסובר 'אין גט אחר גט' מודה שיש גט אחר מאמר, ומאמר אחר גט, ואם אחד מהם עדיף לא יועיל השני אחריו, שמע מינה ששווים הם.

5. שתי אחיות שהיו נשואות לשני אחים, ונפלו ליבום לאח השלישי. צריך לחלוץ לשניהם, משום 'אחות זקוקתו'. מה הדין אם מתה האחת קודם חליצה?

רב: מתה הראשונה - פקע מהשניה איסור 'אחות זקוקתו' ומותר לייבמה. ואין צריך לומר שאם מתה שנייה מותר בראשונה, שחזרת להיות הראשון. רבי יוחנן: חולק - במתה ראשונה - אסור בשנייה, הטעם: כל יבמה שאי אפשר לקיים בה בשעת נפילה 'יבמה יבא עליה' איסור אשת אח קיים לעולם. רב סבר כן - רק באסורה לייבום מדאורייתא, שאין איסורה פוקע, אבל כאן אסורה מדרבנן וכשמתבטל הסיבה, פוקע האיסור.

6. מהיכן הקשו על ר' יוחנן [ואף על רב]?

משנתנו - ארבעה אחיו, מתו שנים שהיו נשואין לשתי אחיות - חולצות ולא מתייבמות. ולכאורה יכול אחד מהם לחלוץ לאחות שנפלה שנייה, וכעת הראשונה, תחזור להיותה הראשון. ענה ר' יוחנן: אין לסמוך על משנה זו. הטעם שלא תירץ שהכוונה שאחת חולצת, כיון שהמשנה נקטה 'הרי אלו חולצות'.